

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/3067,Otwarcie-wystawy-Twarze-piotrkowskiej-bezpieki-Piotrkow-Trybunalski-11-marca-2009.html>
19.03.2026, 05:12

Otwarcie wystawy „Twarze piotrkowskiej bezpieki” – Piotrków Trybunalski, 11 marca 2009

11.03.2009

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi zorganizował ekspozycję wystawy „Twarze piotrkowskiej bezpieki”. Inauguracja miała miejsce 11 marca br. w Miejskim Ośrodku Kultury w Piotrkowie Trybunalskim (al. 3-go maja 12). Uroczystość otworzył Jacek Sokalski, dyrektor Miejskiego Ośrodka Kultury w Piotrkowie Trybunalskim, a następnie przybyłych gości powitał Marek Družka, dyrektor łódzkiego oddziału IPN. Słowo wstępne wygłosili także Krzysztof Chojniak, prezydent miasta Piotrkowa Trybunalskiego oraz Robert Telus, poseł na Sejm RP ziemi opoczyńskiej. Otwarcu towarzyszyła projekcja filmu „Pod okiem bezpieki”.

Wystawa prezentuje fotografie kadry kierowniczej UB/SB w Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Bełchatowie i Radomsku. Na panelach wystawienniczych zamieszczono także charakterystyki funkcjonariuszy, dokumentację przebiegu ich służby, nagród i awansów. Wystawie towarzyszy katalog.

Wystawę przygotowali pracownicy OBEP IPN w Łodzi. Scenariusz opracował Paweł Kowalski przy współpracy Leszka Próchniaka i dr Joanny Żelazko. Projekt graficzny przygotowała Milena Romanowska. Wykorzystano materiały z archiwum IPN w Łodzi. Ekspozycja jest częścią ogólnopolskiego projektu IPN, realizowanego w większości miast Polski.

Służby bezpieczeństwa w państwach, które znalazły się w sowieckiej strefie wpływów miały pełnić rolę tarczy i miecza partii komunistycznych. Wszędzie tam, gdzie Józef Stalin instalował podporządkowane ZSRR rządy komunistów, organizowano pod nadzorem sowieckim aparat bezpieczeństwa. Pierwsi funkcjonariusze „bezpieki” wywodzili się z pepeerowskiej Gwardii Ludowej i Armii Ludowej, armii polskiej utworzonej w ZSRS i osób przeszkolonych przez NKWD. Byli to zaufani ludzie Moskwy, przeważnie agenci sowieccy. Najbardziej wpływową grupę stanowili funkcjonariuszy NKWD oddelegowani do Polski w charakterze doradców i nadzorców polskich towarzyszy.

W Polsce Urząd Bezpieczeństwa został włączony w struktury administracji państwowej. Już w utworzonym w Moskwie w 1944 r. Polskim Komitecie Wyzwolenia Narodowego wśród resortów znalazł się Resort Bezpieczeństwa Publicznego (od 1945 r. do 1954 r. Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego). Na jego czele stanął Stanisław Radkiewicz. Na wyzwolonych spod okupacji niemieckiej terenach zaczęły powstawać wojewódzkie, powiatowe i miejskie Urzędy Bezpieczeństwa Publicznego. Również w ważniejszych zakładach pracy organizowano placówki UB – Referaty Ochrony.

Na terenie ówczesnego województwa łódzkiego powstało 15 urzędów powiatowych oraz 6 miejskich. Te ostatnie na przełomie listopada i grudnia 1945 r. zostały zlikwidowane, a ich kompetencje przejęły w większości urzędy powiatowe. Urzędy bezpieczeństwa w miastach powiatowych Łódzkiego powstawały na przełomie stycznia i lutego 1945 r. Organizowały je grupy

operacyjne (łącznie 42 osoby), wysyłane z WUBP w Łodzi. Składały się one z kilku osób, z wyznaczonym kierownikiem grupy. Ich celem było rozpoznanie sytuacji w terenie oraz znalezienie odpowiedniej siedziby. Następnie – przy współpracy z doradcami sowieckimi i miejscowymi ochotnikami – podejmowano czynności organizacyjne. Urzędy były zwykle lokowane w budynkach zajmowanych w czasie okupacji przez Niemców, np. koszarach wojskowych lub mieszkaniach funkcjonariuszy policji. Liczbę funkcjonariuszy PUBP systematycznie zwiększano. Rekrutowali się oni często z miejscowej społeczności, dzięki czemu dysponowali znajomością terenu, lokalnych stosunków ludzi.

PUBP w Piotrkowie Trybunalskim zorganizowany został w pierwszych dniach lutego 1945 r. Zlokalizowano go w budynku przy ul. Sienkiewicza 10. Organizatorem Urzędu, a następnie jego pierwszym kierownikiem był dowódca piotrkowskiej grupy operacyjnej ppor. Antoni Pankowski. Na przełomie lutego i marca 1945 r. Piotrowski PUBP liczył 20 pracowników. Wielu z nich należało w czasie II wojny światowej do AL., choć w stosunku do wszystkich przyjmowanych do służby najważniejszym kryterium było to, że „zajęli postawę patriotyczną i postanowili bronić władzy ludowej”.

Do Radomska grupa operacyjna wysłana z Łodzi przybyła ok. 21 stycznia 1945 r. Kierował nią ppłk Józef Paszkiewicz, który został pierwszym kierownikiem miejscowego UB. Początkowo na siedzibę PUBP zajęty został budynek przy ul. Sienkiewicza 3, ale w połowie 1945 r. przeniesiono ją do posesji przy al. Kościuszki 6.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

foto #1

foto #2

foto #3

foto #4